

ໃຊ້ການສຶກເຫຼາ ສ້າງໂອກາສ ໃຫ້ເດືອນບົດຍ ກລ້າຟັບແລະມີ ເປົາມາຍເຊີວັດ

ເຄື່ອງຫ້າຍຄຽງເຈົ້າພ້າກມໍລວງນາຮົວວາສາຈັນຄຣິນທົງ

ສັນນາ ສອນບຸນຸກອງ

ໂຮງຮຽນບ້ານຫັວຍເຂື້ອະ
ວ.ປາງນະພ້າ
ຈ.ແມ່ວ່ອງສອນ

ໜຸນຍັອນເວລາກລັບໄປໝາຍປັກ່ອນ ຜັດບ້ານຫັວຍເຂື້ອະ
ຈຳເກອປາງນະພ້າ ຈັງຫວັດແມ່ວ່ອງສອນ ແກບໄມ້ມີຄຣເຫັນ
ຄວາມສໍາຄັນຂອງການສຶກເຫຼາ

ໝາວບ້ານທີ່ນີ້ສ່ວນໃຫຍ່ເປັນໝາວເຫາເພົ່າ
ໜູ້ເຊື່ອ ຂໍເວົ້າກົດວ່າ ‘ລາກູ່’ ມອງ
ວ່າການສຶກເຫຼາໄມ້ໃຊ້ສົ່ງຈຳເປັນຂອງເຊີວັດ ສໍາຮັບ
ພວກເຫາການອ່ານອອກເຫັນໄດ້ແຮ້ວໃບປະຕິບັດ
ໄມ້ມີປະໂຍ່ຈນໍແລະຄຸນຄໍາມາກໄປກວ່າການກຳໄໝ
ກຳນາ ຂໍ້ອລົງໄປກຳນົດຮັບຈັງໃນເມືອງ ຊິ່ງກ້າ
ເປັນວ່າງນັ້ນຄວາມຮູ້ແລະການເລ່າເຮັນກີ້າໄມ້ໃຊ້
ສົ່ງຈຳເປັນວ່າງກໍ່ພວກເຫາຄົດໄວ່ຈິງໆ

ຫາກແຕ່ໜ້າຍຄົນໜຶ່ງເຊື່ອວ່າມີນຸ່ງຍົກຄົນໂດຍເນັພະ
ເດືອກ ລ້ວນມີຄວາມຝັ້ນເປັນຂອງຕ້ວເອງ ແລະທາງເດືອກທີ່ຈະ
ທະຍານໄປໄໝສົ່ງເປົ້າມາຍນັ້ນກີ້າການເຮັນໜັງສື່ອ ດ້ວຍເຫຼຸ້າ
ນີ້ເຂົ້າຈຶ່ງກໍາວ່າເຂົ້າມາທີ່ໜຸ້ມີບ້ານແກ່ນີ້ ການເຂົ້າມາຂອງເຂົ້າມຳໄໝ
ທັກຄົດຂອງຜູ້ຄົນແລະເຊີວັດຂອງເດືອກ ທີ່ນີ້ເປັນວ່າງ
ບຸຮູ້ຄົນນັ້ນມີເຊື່ອວ່າ **ສັນນາ ສອນບຸນຸກອງ**

เริ่มต้น

“ถ้าเด็กๆ ได้รับการศึกษา ผลประโยชน์อันมหาศาลจะเกิดขึ้น กับพวกรебาและชุมชนแห่งนี้”

สัญญาเข้ามาเป็นครูที่โรงเรียนบ้านห้วยເຊີຍເນື້ອໃນປີ พ.ศ. 2539 โดยเขาเลือกโรงเรียนแห่งนี้เป็นจุดเริ่มต้นชีวิต การเป็นครู

“ตอนนั้นบ้านห้วยເຊີຍເນື້ອมีความยากลำบาก ถนนหนทางก็คับแคบ ส่องห้างทางก็มีแต่ต้นไม้เต็มไปหมด การสื่อสารก็เข้าใจบ้าง ไม่เข้าใจบ้าง นักเรียนไม่สามารถทำความเข้าใจกับครูด้วยการพูดภาษาไทยเป็นประโยชน์ว่า ได้

“ก่อนจะเริ่มต้นจะต้องเรียนภาษาไทยให้เข้าใจกัน นักเรียนจะต้องเรียนภาษาไทยให้เข้าใจกัน หรือไม่มากก็ทำได้ตามใจตัวเอง ซึ่งบันไม่ถูกต้อง”

การเริ่มต้นชีวิตพ่อพิมพ์-แม่พิมพ์ของชาติสำหรับครูหลายคนอาจหมายถึงการเตรียมการเรียนการสอนให้พร้อม หากแต่สำหรับสัญญา ก้าวแรกในการเป็นครูของเขามีการเดินทางไปหาผู้ปกครองของเด็กๆ ในหมู่บ้าน เพื่อชี้แจงและอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนหนังสือ

“เราเดินทางไปอธิบายและตั้งคำถามกับพ่อแม่ของเด็กๆ ว่าอยากให้ลูกของเขามีอะไร อย่างไร ให้อ่านคติของลูกเป็นแบบไหน แต่ไม่ค่อยมีใครสนใจ ส่วนใหญ่บอกแค่ว่าขอให้อ่านออกเสียงได้ก็พอ”

แม้จุดเริ่มต้นจะส่อแวดล้อมเหลวมากกว่าสำเร็จ แต่นั่นก็ไม่ได้ทำให้ครูสัญญาคิดจะละเลิกล้มและย่อท้อ คุณอย่างเขาไม่เคยบัญญัติคำว่า ‘กอดใจ’ ลงในพจนานุกรมของชีวิต

สร้างคน ด้วยวินัย

“ความอดทน การตั้งต่อเวลา
ความรับผิดชอบต่อหน้าที่
หากเราฝึกเด็กนักเรียนทุกคน
ให้มีสิ่งเหล่านี้เขาก็จะเติบโต
เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ”

ถึงผู้ปกครองส่วนใหญ่จะยังไม่เห็นด้วย แต่สัญญา
ก็ไม่ได้คิดจะเลิกล้มความตั้งใจ เขาเชื่อว่าคนที่เขาต้อง^{การเปลี่ยนแปลงเป็นคนแรกๆ ก็คือเด็กนักเรียน}

เรื่องระเบียบวินัยคือสิ่งที่สัญญาเลิงเห็นว่าเป็น^{ปัญหาและต้องปรับปรุงในขณะนั้น และเมื่อพูดถึงคำว่า}
วินัย ทหารก็คือคำแรกที่เขาคิดถึง

สัญญาเคยเป็นนักศึกษาวิชาทหารมาก่อน เขาเอง^{ต้องการฝึกเด็กๆ ของเขามีความอดทน ตรงต่อเวลา รู้จักรับผิดชอบหน้าที่ ฯลฯ เช่นเดียวกับรุ้วของชาติ} แต่ก็ไม่ได้^{หมายความว่าจะให้เด็กๆ ไปวิ่งพื้น ถือปืน พรangหน้า หรือ}
คลานสูง คลานต่ำ

“เราเรียนกับครูตั้งแต่ ป.3 โดย
ครูจะฝึกเราตั้งแต่ตอนเข้าแฉว จะ
มีการเช็คชื่อทุกวันตอน 8 โมงเช้า
นักเรียนทุกคนต้องไปถึงโรงเรียนก่อน
7 โมง พอกลางวันต้องทำงานในส่วนที่
ต้องรับผิดชอบ เช่นกำความสะอาด
ห้องเรียนทำอาหาร กำความสะอาด
ห้องน้ำ กำความสะอาดโรงเรียน ฯลฯ
การฝึกของครูทำให้เรารับผิดชอบ
มีวินัย ครูจะสอนว่าเราทุกคนต้อง^{รับผิดชอบต่องานที่กำ ถ้าเราไม่รับ}
ผิดชอบ คนอื่นก็จะต้องมาทำแทนเรา
เขาก็จะเดือดร้อน”

นาฟู ซึ่งปัจจุบันเป็นนักเรียนพยาบาลอยู่ที่วิทยาลัย
พยาบาลบรรมราชชนนี จังหวัดลำปางเล่าให้ฟังถึงที่ครู
สัญญาสอนเรื่องเมื่อครั้งยังเด็ก

เมื่อเด็กๆ มีวินัยในตนของและรู้จักรับผิดชอบต่อ
หน้าที่ความตั้งอกตั้งใจเรียนก็จะตามมา อย่างไรก็ตามยัง
มีปัญหาอย่างหนึ่งที่สัญญาสังเกตเห็นและคิดว่าเป็นปัญหา
สำคัญที่ต้องหาทางแก้ไขไม่น้อยไปกว่าเรื่องอื่นๆ

ปัญหาที่ว่าคือความมั่นใจในตัวเอง

ความ มั่นใจ

“ก้าวกระทำให้เขามีวินัย
แหล่งสร้างความมั่นใจให้เขาก้าวเดิน
ก็จะยิ่งเป็นสิ่งดีสำหรับชีวิตเขา”

การขาดความกล้าและความมั่นใจในตัวเองของนักเรียนโรงเรียนบ้านหัวยายเป็นภัยเกิดจากการที่พากษาพูดภาษาไทยได้ไม่ชัด ขณะที่บางคนนั้นพูดไม่ได้เลย

กิจกรรมที่สัญญาให้เด็ก ๆ ทำสำเร็จอย่างไร ก็คือการลงบันทึกในตอนเข้าชั้นจะทำให้พากษาได้ผิดทักษะ การเขียนรวมถึงความชื่อสัตย์ คนที่มาสายจะต้องลงบันทึกตามเวลาจริง หากมาสายแต่ลงเวลา ก่อน เพื่อน ๆ ก็จะรู้ว่าทันทีว่าเป็นไปได้

นอกจากเรื่องของการลงบันทึกแล้วในเวลาหลังจาก
ส่วนมณฑ์ เคารพธงชาติ เด็ก ๆ ของครูสัญญาจะต้องออกมา
เล่าข่าว เล่านิทาน และร้องเพลง นอกจากนี้ทุกเย็นก่อน
กลับบ้านคุณครูก็จะให้การบ้านด้วยการให้ทุนคนกลับไป
หารือกันในกลุ่มว่าวันรุ่งขึ้นจะมีเรื่องอะไรออกมานำเสนอ
ที่หน้าเสาธง โดยผู้ที่นั่งพิงจะต้องตั้งคำถามด้วย ซึ่งล้วนนี้
ทำให้เด็ก ๆ เกิดการทำงานเป็นกลุ่ม กล้าแสดงออก รวมทั้ง
ได้ฝึกทักษะการพูดและเจราจารโต้ตอบกัน

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมของครูสัมภูณ์ในการฝึกฝนเด็กนักเรียนของเขามาได้จบลงเพียงเท่านี้ หากแต่ยังมีกิจกรรมอีกอย่างที่ทำให้ทุกคนได้เรียนรู้ ทุกลิงทุกอย่างมากกว่าทุกกิจกรรมที่ผ่านมา

สิ่งนั้นคือ ‘กระบวนการลักษณะ’

กระบวนการ ละคร

“สิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างกระบวนการ
ละครคือเรื่องความมีน้ำใจ
เด็กที่โตกว่าจะค่อยช่วยเหลือน้องๆ
ที่เพิ่งเข้ามาเล่นละครและยัง
จำบทไม่ได้ ขณะเดียวกันก็ฝึก
ให้มีความมุ่งมั่นอุดถาน นอกเหนือ
ไปจากการกล้าแสดงออก
 เพราะทุกคนต้องเอ้าบทละคร
ไปซ้อมต่อที่บ้าน”

ทุกๆ ปีการศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยเชี้ยะ จะมีการแสดงละครเต็มรูปแบบให้ผู้คนในชุมชนได้รับชมกันอย่างน้อยๆ หนึ่งเรื่อง

กระบวนการละคร นอกจากจะเป็นการฝึกทักษะทางภาษาให้มีความชำนาญ รวมทั้งการกล้าแสดงออกให้มากขึ้นแล้ว เด็กๆ ยังจะได้เรียนรู้ในสิ่งต่างๆ เพิ่มเติมจากเดิมอีกด้วย

“กระบวนการละครจะได้ในเรื่องความรับผิดชอบต่อบุคคลและหน้าที่ของตัวเองมากเลย คือนักเรียนจะไม่ได้ศึกษาแค่บทของตัวเอง แต่จะต้องศึกษาบทของทุกคน เพื่อที่จะได้เรียนรู้ร่วมกันก็หมด นอกจากนั้นก็จะได้เรื่องการแสดงออก การเรียนรู้ตามสถานการณ์ถ้าสถานการณ์อย่างนี้จะใช้คำพูดยังไงหรือเมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นระหว่างแสดงจะแก้ไขสถานการณ์แบบไหน แล้วก็ยังมีเรื่องของการทำงานเป็นทีมและน้ำใจ เพราะเด็กที่โตกว่าจะค่อยช่วยเหลือน้องๆ ที่เพิ่งมาเล่น ในการต่อบท ละครจะฝึกให้เด็กๆ มีความมุ่งมั่น เพราะทุกคนต้องเอ้าบทไปซ้อมต่อที่บ้านหลังเลิกเรียน”

กระบวนการละครไม่ได้ทำให้เด็กนักเรียนทุกคนเปลี่ยนไปเท่านั้น หากแต่ในอีกด้านหนึ่งยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนขึ้นมาด้วย จากที่ผู้ปกครองไม่เคยคิดว่าการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญ แต่เมื่อพากษาได้เห็นความสามารถของลูกหลานบันเทิง ความคิดต่อต้านก็เริ่มที่จะกลับด้านมาเป็นสนับสนุน

พวกเจาเริ่มเห็นว่าการศึกษาคือแสงสว่างของชีวิต

ความเปลี่ยนแปลง

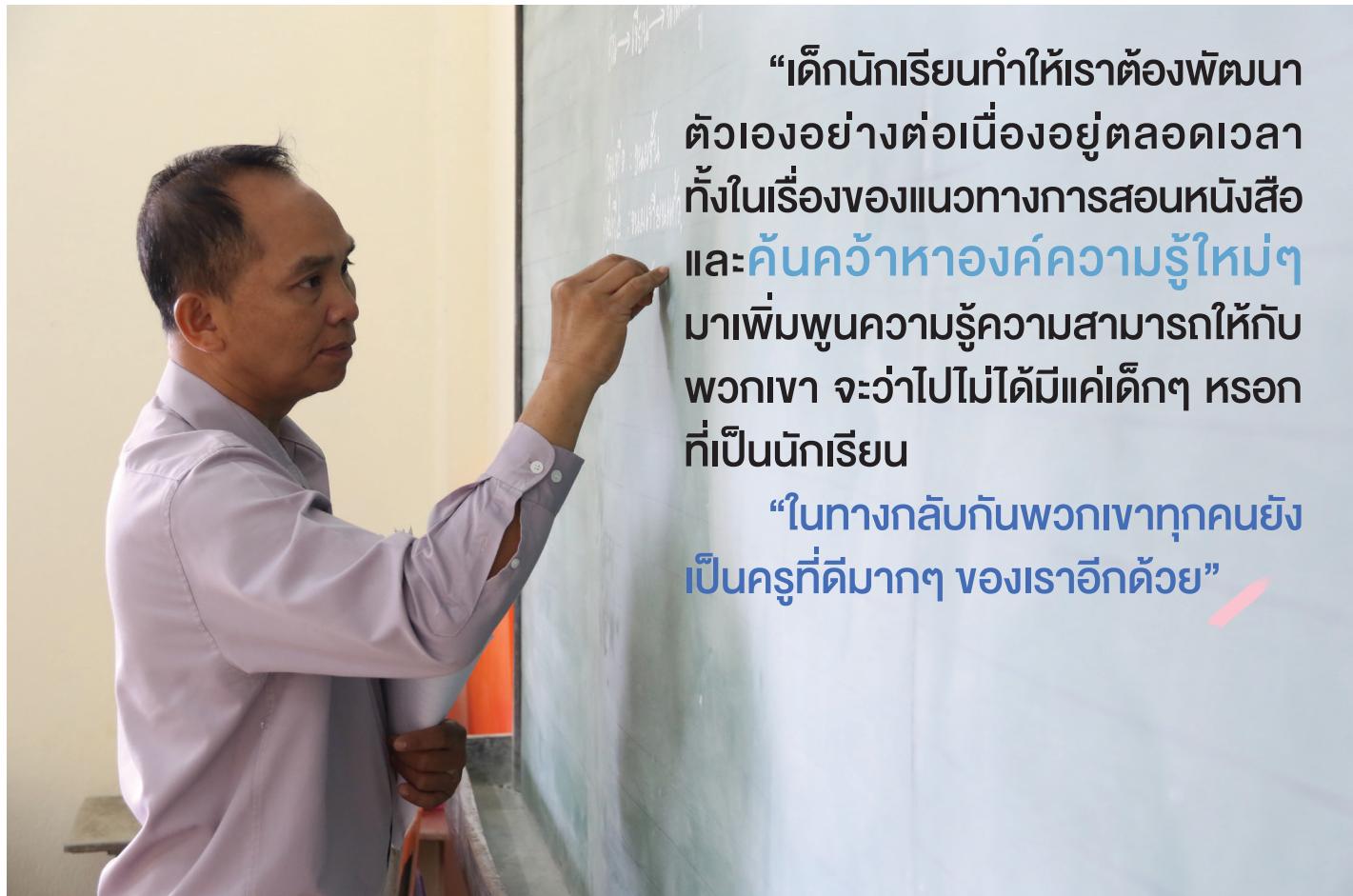
ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านหัวยเชียงไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกับครุคนใดคนหนึ่ง แต่หมายรวมถึงทุกชีวิต ในชุมชน ไม่น่าเชื่อว่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะมีจุดเริ่มต้นมาจากผู้ชายครุคนหนึ่ง

ปัจจุบันเด็ก ๆ โรงเรียนบ้านหัวยเชียงไม่มีครุใส่ผ้าถุงมาโรงเรียนหรืออยากจะทำในสิ่งที่ไม่มีระเบียบ ตามความรู้สึกตัวเองเหมือนเมื่อก่อนอีก พวกราชเสื่อชุดนักเรียนมาโรงเรียน ขณะเดียวกันในโรงเรียนคือเด็ก ๆ หลายคนก็สามารถที่จะเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ ทั้งที่ก่อนหน้านั้นหากไม่กลับด้วยไปช่วยพ่อแม่ทำไร่ก็เตรียมตัวไปทำงานรับจ้างในตัวเมือง

ในด้านชุมชนก็เช่นกันแทบทะลุนไม่มีครุอยู่กับความเชื่อแบบเดิมอีกต่อไป ทุกวันนี้ชาวบ้านหัวยเชียงและหมู่บ้านใกล้เคียงต่างส่งลูกหลานมาเรียนที่โรงเรียนของ

ครุสัญญาเป็นจำนวนมาก ที่สำคัญความเปลี่ยนแปลงไม่ได้เกิดขึ้นแต่เฉพาะในตัวของเด็ก ๆ และผู้ปกครอง หากแต่ในอีกด้านหนึ่งยังทำให้ครุสัญญาได้เรียนรู้ที่จะพัฒนาศักยภาพของตัวเองไปด้วยเช่นกัน

“เด็กนักเรียนกำให้เราต้องพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ก็ในเรื่องของแนวการทำงานการสอนหนังสือ และค้นคว้าหาองค์ความรู้ใหม่ๆ มาเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้กับพวกราช จะว่าไปไม่ได้มีแค่เด็กๆ หรอกที่เป็นนักเรียน

“ในการกลับกันพวกราชทุกคนยังเป็นครุก็ไดมากๆ ของเรารอคัดด้วย”

เสียง จากศิษย์

นลินี กตัญญูกิตติ

พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลปางมะผ้า
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

“เราเรียนกับครูสัญญาตอน ป.5 เพราะตอนนั้นครูเพิงย้ายมาใหม่ ก่อนหน้าที่ครูจะมาการเรียนการสอนที่นี่ไม่ได้จริงจังอะไร เพราะคนดอยจะรู้สึกว่าไม่จำเป็นต้องเรียนสูง แต่พอครูสัญญามา ครูก็เน้นเรื่องการเรียนการสอน เพราะครูเห็นว่า เด็กๆ พูดภาษาไทยไม่ชัด ตอนครูมา บ้านเรามีไฟฟ้าใช้ ครูก็ให้พวกเราทำการบ้านที่โรงเรียน และก็ตรวจให้ตอนนั้นเลย เพราะถ้ากลับบ้านไปก็คงไม่ได้ทำ เนื่องจากไม่มีไฟ เวลาครูตรวจการบ้าน ถ้าใครทำดีก็จะได้รับคำชม และให้กำลังใจตลอด”

“ตอนนั้นที่บ้านเรามีคนจบปริญญาตรีเพียงคนเดียว เราอยากเรียนจบปริญญาบ้าง แต่ภาษาไทยเราอังไม่ดีเท่าไหร่ ครูสัญญาเก็บนัดสอนตอนกลางคืน จุดเทียนเรียนหนังสือ เรียนทั้งวิชาภาษาไทย และภาษาอังกฤษรวมกัน เราเก็บเรียนกับครูทุกครั้ง

“ครูจะบอกนักเรียนทุกคนเสมอว่าให้หันยัน อดทน โดยเฉพาะเรื่องวันนี้ที่ครูพยายามฝึกพວกเราและน้องๆ ให้เป็นคนตรงต่อเวลา ไม่มาเรียนสาย ให้หันยันทำการบ้าน ครูบอกว่าถ้าพວกเราไม่หันยัน ครูก็ทำให้เป็นคนเก่งไม่ได้ เราถ้าทำตามที่ครูบอก พอจบ ป.6 ก็ไปเรียนที่โรงเรียนปางมะผ้าพิทยาสรรค์ จนจบ ม.ปลาย ด้วยความที่ครูเห็นว่าเราอยากเป็นครู ก็พยายามหาทุนเรียนให้

“แต่ในเวลาต่อมาไปเฝ้าญาติที่โรงพยาบาลปางมะผ้า เห็นพี่ๆ พยาบาลแล้วอยากรึเป็น ก็ไปบอกครูว่าอยากรึเป็นพยาบาล ครูบอกต้องตั้งใจเรียน เพราะคนดูดูกตลอดว่า คนดอยไม่หันยัน เลยต้องตั้งใจมากกว่าเพื่อน

“หลังเลิกเรียน คนอื่นกลับบ้าน เราเก็บรับจ้างหารายได้ ซักผ้าบ้าง ล้างจานบ้าง เลิกเรียนมาก็อ่านหนังสือ ทบทวนก่อนเข้านอน นิสัยแบบนี้ติดมาตั้งแต่ตอนเรียนกับครูสัญญา กลางคืนก็ทบทวนหนังสือซึ่งครูก็โทร.มาให้กำลังใจตลอด”

“จนถึงตอนนี้เราเรียนจบพยาบาลก็วิทยาพยาบาล บรรมราชชนนี จังหวัดลำปาง แล้วก็มาทำงานที่โรงพยาบาลปางมะผ้า ซึ่งถ้าไม่มีครูสัญญา ชีวิตเราคงไม่มีวันนี้”